

Toespraak van minister-president Jan Peter Balkenende bij de Amerikaans-Nederlandse bijeenkomst ter herdenking van 11 september en de opening van de fototentoonstelling “Images from Ground Zero”, Stadhuis Den Haag, 11 September 2002 (uitgesproken in het Engels)

Mr. Sobel, dames en heren,

“I have seen some things today that no person should ever have to see”. Dat schrijft kantoormedewerker Brian Bernstein op 11 september 2001, rond het middaguur, in een email aan zijn vrienden. Brian heeft dan net de bangste uren van zijn leven beleefd, ontsnappend van de 38ste verdieping van het eerste World Trade Centre-gebouw.

Ook al hebben we het niet van nabij meegemaakt, de beelden blijven ons allemaal bij. Iedereen weet nog precies waar hij was en wat hij deed toen de eerste berichten binnenkwamen. Ik was in de Tweede Kamer. Het wekelijkse vragenuurtje was net begonnen. Een collega-Kamerlid kwam binnenlopen met het nieuws dat er een aanslag was gepleegd. We renden naar een televisie, keken naar de beelden en geloofden onze ogen niet.

11 september. Weinig gebeurtenissen maken zo'n indruk dat een datum genoeg is om ze in de herinnering te houden. Wij in Nederland hebben 4 en 5 mei. Op 4 mei herdenken we de doden uit de Tweede Wereldoorlog. 5 mei is de dag van onze bevrijding, na vijf jaar bezetting. Die 5de mei is voor ons het symbool van ons waardevolste bezit: vrijheid.

5 mei is ook een symbool van onze verbondenheid met het Amerikaanse volk, dat solidair met ons was en zozeer voor onze vrijheid heeft gestreden. Dezelfde solidariteit voelen wij met het Amerikaanse volk na de gruwelijke terreurdaad van 11 september. Samen herdenken wij de slachtoffers. Samen staan we stil bij het leed van hun nabestaanden. En samen voeren we strijd tegen het terrorisme.

Franklin D. Roosevelt heeft eens gezegd: “The core of our defense is the faith we have in the institutions we defend”. Onze democratische instellingen zijn gebaseerd op waarden en normen die de Verenigde Staten en Nederland delen. Vrijheid. Respect. Gerechtigheid.

Daarbij hoort ook: veiligheid. Veiligheid krijgen we niet cadeau. Zij kost bloed, zweet en tranen. In de Nederlandse taal hebben we een prachtige dichtregel van de dichter Lucebert: ‘Alles van waarde is weerloos’. ‘Everything valuable is vulnerable’. Dat hebben we geleerd op 11 september. Daarom moeten we samen pal staan tegen bedreigingen en geweld.

De Nederlandse regering heeft veiligheid tot een van haar centrale aandachtsgebieden gemaakt. De zorg voor veiligheid leent zich niet voor onderhandelingen of gedogen. Wie een ander bedreigt, komt aan het fundament van onze vrije, democratische samenleving. Wie het fundament schaadt, ondermijnt het hele gebouw. Dat kunnen we niet tolereren.

De Verenigde Staten en Nederland zijn verbonden in het streven naar een veiliger wereld. De NAVO blijft de hoeksteen van ons internationale veiligheidsbeleid. Daarbinnen willen we de transatlantische band verstevigen.

Ook binnen internationale organisaties als de Verenigde Naties moeten we ons maximaal inzetten om de wereld veiliger te maken. Zodat 11 september behalve een dieptepunt, ook een keerpunt wordt.

Kantoormedewerker Brian Bernstein is voor zijn leven getekend door zijn ervaringen op 11 september. “I have seen some things today that no person should ever have to see.”

Inderdaad: sommige beelden zijn te schokkend. Maar voor ons die er *niet* bij waren, is het goed te zien wat terreur kan uitrichten. De bijzondere foto’s van Joel Meyerowitz tonen de verwoesting, de ontredde, het verdriet.

Maar ze tonen ook de moed van de reddingswerkers. Ze tonen het geloof van gewone burgers in de kracht van vrijheid en democratie. En ze tonen de liefde van mens tot mens. De liefde die – ook in tijden van verschrikking - altijd het laatste woord heeft.

Honderdtwintig jaar vóór de aanslagen in New York en Washington – in september 1881 – zei president Chester Arthur in zijn inaugurele rede: “Men may die. But the fabrics of free institutions remain unshaken”. Die woorden van wijsheid mogen ons ook nu houvast bieden.

Dank u wel.